

พระราชบัญญัติ ราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2485

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ 4 สิงหาคม พุทธศักราช 2480

และวันที่ 16 ธันวาคม พุทธศักราช 2484)

อาทิตย์ทิพอาภา

พล อ.พิชยนทร โยธิน

ปรีดี พนมยงค์

ตราไว้ ณ วันที่ 31 มีนาคม พุทธศักราช 2485

เป็นปีที่ 9 ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยราชบัณฑิตยสถาน

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติ ราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2485

มาตรา 2 ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2476

มาตรา 4 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 1

ฐานะและหน้าที่

มาตรา 5 ให้ราชบัณฑิตยสถาน เป็นทบวงการเมือง อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี

มาตรา 6 ให้ราชบัณฑิตยสถาน มีหน้าที่

- (1) ค้นคว้าและบำรุงสรรพวิชาให้เป็นคุณประโยชน์แก่ชาติและประชาชน
- (2) ติดต่อและแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์การปราชญ์อื่น ๆ
- (3) ให้ความเห็น คำปรึกษา และปฏิบัติการเกี่ยวกับวิชาตามความประสงค์ของรัฐบาล

มาตรา 7 ให้แบ่งงานของราชบัณฑิตยสถาน เป็น 3 สำนัก คือ

- (1) สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง
- (2) สำนักวิทยาศาสตร์
- (3) สำนักศิลปกรรม

มาตรา 8 ให้แบ่งวิชาของสำนักธรรมศาสตร์และการเมืองเป็น 3 ประเภท คือ

- (1) ปรัชญา
- (2) สังคมศาสตร์
- (3) ประวัติศาสตร์

มาตรา 9 ให้แบ่งวิชาของสำนักวิทยาศาสตร์เป็น 3 ประเภท คือ

- (1) วิทยาศาสตร์กายภาพ
- (2) วิทยาศาสตร์ชีวภาพ
- (3) วิทยาศาสตร์ประยุกต์

มาตรา 10 ให้แบ่งวิชาของสำนักศิลปกรรมเป็น 3 ประเภท คือ

- (1) วรรณศิลป์
- (2) สถาปัตยกรรมศิลป์
- (3) วิจิตรศิลป์

มาตรา 11 การแบ่งวิชาแต่ละประเภทออกเป็นสาขาให้เป็นไปตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน

หมวด 2

สมาชิก

มาตรา 12 ราชบัณฑิตยสถานมีสมาชิก 3 ประเภท คือ

- (1) ภาคีสมาชิก
- (2) ราชบัณฑิต
- (3) ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์

มาตรา 13⁽¹⁾ ภาคีสมาชิกได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาใดสาขาหนึ่งแห่งวิชา ซึ่งสมัครเข้าทำการร่วมกับราชบัณฑิตยสถาน โดยได้ยื่นความจำนงตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน และเมื่อราชบัณฑิตยสถานได้รับสมัครแล้ว

คุณวุฒิดังกล่าวในวรรคก่อน ได้แก่การแสดงความสามารถ ดังต่อไปนี้

- (1) ได้คิดขึ้นใหม่หรือคิดแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นซึ่งแบบวิธีหรือหลักอันใดซึ่งราชบัณฑิตยสถานเห็นว่าเป็นประโยชน์ถึงขนาด
- (2) ได้แต่งหนังสือซึ่งราชบัณฑิตยสถานเห็นว่าดีถึงขนาด และหนังสือนั้นได้พิมพ์โฆษณาแล้ว ถ้าเป็นหนังสือซึ่งแปลจากภาษาอื่น ต้นฉบับต้องเป็นที่ยกย่องกันว่าเป็นหนังสือชั้นเยี่ยม และคำแปลนั้นเป็นคำแปลที่ถูกต้อง
- (3) ได้แสดงฝีมือจนมีชื่อเสียงเกียรติคุณในศิลปะ หรือ
- (4) ได้เคยสอนวิชาเฉพาะในฐานะอาจารย์แห่งสำนักอุดมศึกษาซึ่งรัฐบาลได้รับรองแล้ว

มาตรา 14 ผู้สมัครเป็นภาคีสมาชิก จะสมัครได้แต่ในสำนักเดียวและเฉพาะวิชาเดียว

มาตรา 15 จำนวนภาคีสมาชิกซึ่งจะมีได้ในแต่ละสำนักให้กำหนดไว้ในระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน

มาตรา 16⁽¹⁾ การเลือกและการแต่งตั้งราชบัณฑิตในตำแหน่งใหม่ให้ใช้วิธีการ ดังต่อไปนี้

- (1) ให้นายกราชบัณฑิตยสถานเสนอความเห็นขออนุมัติให้มีการเลือกราชบัณฑิตต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อนายกรัฐมนตรีอนุมัติแล้วให้ดำเนินการได้
- (2) ก่อนการเลือกหกสิบวัน ให้เลขาธิการราชบัณฑิตยสถานแจ้งแก่ภาคีสมาชิกและผู้ที่เคยเป็นภาคีสมาชิกในสาขาวิชานั้น ๆ ผู้ใดประสงค์จะเข้ารับเลือก ให้ยื่นความจำนงต่อเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน
- (3) ผู้ที่จะเข้ารับเลือกต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้
 - (ก) มีสัญชาติไทย
 - (ข) มีอายุสามสิบห้าปีบริบูรณ์แล้ว
 - (ค) เป็นหรือเคยเป็นภาคีสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีและได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ตามความในมาตรา 6 จนได้รับความนิยมน่าเป็นผู้มีความรู้แตกฉานในสาขาวิชาที่ตนสมัครรับเลือกนั้น
 - (ง) ไม่เคยมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง
- (4) เมื่อที่ประชุมราชบัณฑิตได้เลือกผู้ใดแล้ว ให้นายกราชบัณฑิตยสถานรายงานต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงแต่งตั้งเป็นราชบัณฑิต

มาตรา 17⁽²⁾ การเลือกและการแต่งตั้งราชบัณฑิตในตำแหน่งที่ว่างให้นำบทบัญญัติแห่งมาตรา 16 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 18 ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ได้แก่ผู้ทรงเกียรติคุณในวิชาประเภทใดประเภทหนึ่ง ซึ่งนายกรัฐมนตรีจะได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงแต่งตั้งเป็นพิเศษ ตามคำแนะนำของราชบัณฑิตยสถาน

มาตรา 19⁽³⁾ สมาชิกราชบัณฑิตยสถาน จะพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ไร้ความสามารถ

(4) ขาดจากสัญชาติไทย

(5) ไม่สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถานตามความในมาตรา 6 และที่ประชุมราชบัณฑิตวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งโดยคะแนนเสียง ไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนราชบัณฑิตที่มาประชุม หรือ

(6) มีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง และที่ประชุมราชบัณฑิตวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งโดยคะแนนเสียง ไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนราชบัณฑิตที่มาประชุม

ในกรณีที่ราชบัณฑิตพ้นจากตำแหน่ง ให้นายกรัฐมนตรีรายงานต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลให้ทรงทราบ

หมวด 3

กิจการ

มาตรา 20 เมื่อทรงแต่งตั้งราชบัณฑิตแล้ว

(1) ให้ราชบัณฑิตแต่ละสำนักประชุมกัน เลือกตั้งราชบัณฑิตในสำนักของตนเป็นประธานและเลขานุการสำหรับสำนัก

(2) ให้ราชบัณฑิตทุกสำนักรวมประชุมกันเลือกตั้งราชบัณฑิตเป็นนายก อุปนายก และเลขาธิการราชบัณฑิตยสถานเพื่อปฏิบัติงานทั่วไปตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน

มาตรา 21 นายก อุปนายก เลขาธิการราชบัณฑิตยสถานกับทั้งประธานและเลขานุการสำนักซึ่งได้เลือกตั้งขึ้นตามความในมาตรา 20 นั้นให้ดำรงตำแหน่งสองปี เมื่อครบกำหนดแล้วให้มีการเลือกตั้งใหม่ และจะเลือกตั้งผู้รับตำแหน่งมาแล้วอีกก็ได้

มาตรา 22 ให้มีการประชุมของสำนักตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน เพื่อปรึกษาการงานของสำนักและแถลงเรื่องที่สำคัญว่าได้ตั้งเพื่อวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความรู้บรรดาที่ภาคีสมาชิกและราชบัณฑิตส่งมายังสำนักตามความในมาตรา 28

มาตรา 23 ให้มีการประชุมราชบัณฑิตทุกสำนักร่วมกันอย่างน้อยปีละสองครั้ง เพื่อปรึกษาการงานของราชบัณฑิตยสถาน และพิจารณาเรื่องที่สำนักต่าง ๆ นำเสนอ รวมตลอดทั้งวางระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน

มาตรา 24 ในการประชุมและการปรึกษาของราชบัณฑิตยสถานให้นำข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎรมาใช้โดยอนุโลม

มาตรา 25 ในการประชุมของสำนักตามมาตรา 22 ภาคีสมาชิกสำนักนั้น ๆ มีสิทธิเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น ได้ถาม หรืออภิปรายแต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

มาตรา 26 ในการประชุมราชบัณฑิตตามมาตรา 23 ภาคีสมาชิกทุกสำนักมีสิทธิเข้าฟังการประชุม แต่ไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็น ได้ถาม หรืออภิปรายอย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา 27 บุคคลภายนอกจะเข้าฟังการประชุมและการปรึกษาของราชบัณฑิตยสถานได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตและได้ปฏิบัติ ตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน

มาตรา 28 ภาคีสมาชิกและราชบัณฑิตมีหน้าที่เสนอเรื่องเกี่ยวกับวิชาที่ตนค้นคว้าได้ต่อสำนักของตนตามระเบียบการของ ราชบัณฑิตยสถาน

มาตรา 29 ข้อความที่พิจารณากันในที่ประชุม ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิชาให้ราชบัณฑิตยสถานนำออกโฆษณาเท่าที่จะทำได้

หมวด 4

เอกสิทธิของสมาชิก

มาตรา 30 ให้สมาชิกมีเอกสิทธิระดับเครื่องหมายตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน

มาตรา 31 ให้ภาคีสมาชิกมีเอกสิทธิรับเงินอุปการะตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน

มาตรา 32 ให้ราชบัณฑิตยสถานมีเอกสิทธิดังต่อไปนี้

- (1) รับเงินอุปการะตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน
- (2) ได้รับความยกย่องในงานพิธีหรือสโมสรสันนิบาตทางราชการเสมอด้วยข้าราชการชั้นพิเศษ
- (3) รับอุปการะจากราชบัณฑิตยสถานตามสมควร ในกรณีที่พักจากตำแหน่งและอยู่ในพฤติการณ์ที่ควรอนุเคราะห์

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ ราชบัณฑิตยสถาน (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2487

[รก.2487/79/1215/31 ธันวาคม 2487]